

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Vejnarů a soudkyň JUDr. Hany Douskové a JUDr. Dany Slavíkové v řízení

o pozůstalosti po: **Jindra K.**, narozená dne xxx
naposledy bytem xxx, xxx
zemřelá dne xxx

jehož účastníky jsou: **1) Karel K.**, narozený dne xxx
bytem xxx, xxx
zastoupený advokátkou Mgr. Janou Grohmannovou
sídlem Na Ročkově 310/18, 103 00 Praha 10
2) Mgr. Marek K., narozený dne xxx
bytem xxx, xxx

k odvolání účastníka 1) Karla K. (shora) proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 10. 9. 2020 č. j. 27 D 830/2020-194

takto:

Usnesení soudu I. stupně **se potvrzuje.**

Odůvodnění:

1. Usnesením z 10. 9. 2020 soud I. stupně uložil pozůstalému synovci Karlu K., aby ve lhůtě 2 měsíců od právní moci tohoto usnesení podal (jako žalobce) u Obvodního soudu pro Prahu 10 žalobu proti závětnímu dědici Mgr. Marku K. na určení, že Mgr. Marek K. (jako žalovaný) není dědicem zůstavitelky ze závěti sepsané dne 3. 7. 2018, s tím, že nebude-li žaloba ve shora uvedené lhůtě podána, platí, že spor o dědické právo byl vyřešen v neprospěch toho, kdo měl své právo uplatnit žalobou. Zároveň mu uložil, aby o podání žaloby vyrozuměl pověřeného soudního komisaře Mgr. Martina Říhu, notáře v Praze, zasláním kopie žaloby současně s jejím podáním.
2. Soud I. stupně vyšel z toho, že zůstavitelka byla v době své smrti státním občanem České republiky a měla na území České republiky obvyklý pobyt. Zůstavitelka byla bezdětná vdova, její rodiče předemřeli a žádnou spolužijící osobu neměla. Měla jen jednoho sourozence, bratra Josefa K., který zemřel dne xxx a zanechal jedno dítě, a to Karla K., nar. xxx (účastník 1), který by tak přicházel v úvahu jako jediný dědic ze zákona ve III. dědické třídě. Zůstavitelka však zanechala právní jednání pro případ smrti, a to holografní závět' se svým úředně ověřeným podpisem ze dne 3. 7. 2018, na jejímž základě povolala Mgr. Marka K. za dědice svého podílu ideální 1/2 na bytové jednotce č. xxx v k. ú. xxx, obec Praha, Mgr. Marka K. (účastník 2).
3. Pozůstalý synovec Karel K. přípisem ze dne 25. 6. 2020 popřel platnost závěti zůstavitelky z důvodu její údajné duševní choroby a ovlivnění dlouhodobou nadměrnou konzumací alkoholu a uvedl, že se považuje za jediného dědice zůstavitelky. Následně namítl neplatnost závěti z důvodu pochybností, zda zůstavitelka v době jejího sepisu byla způsobilá k právním jednáním, a rovněž prohlásil, že závět' neuznává za pravou, neboť není jasné, zda se jedná o vlastnoruční závět' zůstavitelky.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Hrdličková.

4. Mgr. Marek K. uznal dne 31. 8. 2020 listinu obsahující závěť zůstavitelky ze dne 3. 7. 2018 za pravou a platnou a vyloučil, že by zůstavitelka byla v době pořízení závěti omezena ve svéprávnosti, když v téže době byla sama účastníkem několika soudních sporů.
5. Soud I. stupně postupoval dle § 164 a § 168 z. ř. s. a vyrozuměl oba účastníky řízení o dědickém právu, přičemž žádný z nich dědictví neodmítl. Za této situace dovodil, že dědická práva poz. synovce Karla K., který sporuje závěť zůstavitelky ze dne 3. 7. 2018, a Mgr. Marka K. jako závětního dědice vedle sebe nemohou obstát, a je zde spor o dědické právo, který nemůže být vyřešen postupem podle § 169 z. ř. s.
6. Otázka platnosti závěti je nyní otázkou, na které závisí dědické právo účastníků řízení. Je-li závěť neplatná, je jediným dědicem zůstavitelky ze zákona poz. synovec Karel K. (účastník 1). Je-li závěť platná, nastává testamentární dědická posloupnost ohledně podílu ideální 1/2 na bytové jednotce č. xxx v k. ú. xxx, obec Praha, a zákonná dědická posloupnost ke zbytku pozůstalosti.
7. Soud I. stupně tedy postupoval podle § 170 z. ř. s. a odkázal v souladu s § 1672 o. z. k podání žaloby poz. synovce Karla K., tedy účastníka, jemuž vzhledem ke všem okolnostem případu svědčí slabší dědické právo, když listina - závěť nemá žádné obsahové ani formální nedostatky, jeví se, že vyhovuje formálním požadavkům stanoveným v § 1533 o. z. pro pořízení právního jednání pro případ smrti, tj. je psána vlastnoručně, obsahuje datum a podpis zůstavitelky, a navíc obsahuje ověřovací doložku pro legalizaci, když podle ověřovací knihy Magistrátu hl. m. Prahy, poř. č. legalizace 1502/203/2018 zůstavitelka dne 3. 7. 2018 listinu vlastnoručně podepsala. Obvodní soud zdůraznil, že ke zbavení listiny důkazní síly nepostačuje, popřel-li poz. synovec Karel K. pouze formálně její pravost bez uvedení závažných okolností, které by nasvědčovaly tomu, že listina nepochází od zůstavitelky.
8. Vzhledem k tomu, že poz. synovec Karel K. popírá platnost tohoto právního jednání pro případ smrti, a uvádí, že není jasné, zda se jedná o vlastnoruční závěť zůstavitelky, je na něm, aby svá tvrzení prokázal. Nebude-li žaloba ve stanovené lhůtě podána, bude soud v řízení o pozůstalosti pokračovat bez ohledu na tvrzení poz. synovce Karla K. a bude vycházet ze závěti ze dne 3. 7. 2018 jako platného dědického titulu.
9. Proti usnesení podal poz. synovec Karel K. (účastník 1) odvolání. Poukazoval na ust. § 565 o. z., podle něhož je na každém, kdo se dovolává soukromé listiny, aby dokázal její pravost a správnost, a namíтал, že ust. § 1673 odst. 1 o. z. i ustálená judikatura považují dědické právo zákonného dědice oproti závětnímu dědici za slabší pouze v případě, že právo závětního dědice se zakládá na závěti, jejíž pravost nebyla popřena. Účastník 1 však pravost i platnost závěti ze dne 3. 7. 2018 popírá, proto by k podání žaloby na určení její pravosti měl být odkázán dědic závětní, tj. účastník 2. Soud I. stupně navíc v odůvodnění napadeného usnesení nijak blíže nekonkretizoval, z jakého důvodu považuje dědické právo poz. synovce K. K. v daném případě za slabší, a rozhodnutí prvoinstančního soudu je tak nepřezkoumatelné.
10. Účastník 2 pak při předložení závěti uvedl, že nebyl přítomen sepsání ani podpisu listiny. Závěť byla podepsána dne 3. 7. 2018 a obsahuje ověřovací doložku pro legalizaci, podle ověřovací knihy Magistrátu hl. m. Prahy je poř. č. legalizace 1502/203/2018. Ve stejný den, tj. 3. 7. 2018 byla ovšem podepsána i smlouva o zápůjčce uzavřená mezi zůstavitelkou na straně jedné jako vydlužitelkou a účastníkem 2 na straně druhé jako zapůjčitelem. Tato smlouva o zápůjčce obsahuje ověřovací doložku pro legalizaci, podle ověřovací knihy Magistrátu hl. m. Prahy je poř. č. legalizace 1498/203/2018, na základě čehož se lze domnívat, že účastník 2 byl i u podpisu závěti přítomen.

11. Na základě výše uvedeného odvolatel uzavřel, že jeho dědické právo je silnější než dědické právo účastníka 2, pročež navrhl, aby odvolací soud napadené usnesení změnil tak, že k podání určovací žaloby bude odkázán účastník 2 Mgr. Marek K.
12. Účastník 2 Mgr. Marek K. ve svém vyjádření k odvolání detailně rozebral znění ust. § 1672 a § 1673 o. z., jakož i dostupnou judikaturu, opětovně popřel, že by byl přítomen u podpisu závěti zůstavitelkou a že by zůstavitelka v době poručení závěti měla mít omezené schopnosti právního jednání a myšlení. Zůstavitelka se sice špatně pohybovala, avšak její rozumové a rozpoznávací schopnosti nebyly nijak dotčeny. Účastník 2 proto navrhl, aby odvolací soud napadené usnesení jako věcně správné potvrdil.
13. Odvolací soud přezkoumal podle § 212 a § 212a o. s. ř. (§1, § 28 z. ř. s.) usnesení soudu I. stupně a došel k závěru, že odvolání není důvodné.
14. Podle § 1672 o. z. uplatňuje-li právo na dědictví více osob a odporují-li si, odkáže soud toho z dědiců, jehož právní důvod je slabší, aby své právo uplatnil žalobou. Nepodá-li tento dědic žalobu ve lhůtě určené soudem, nezaniká sice jeho dědické právo, avšak při projednání pozůstalosti se k němu nepřihlíží.
15. Podle § 1673 odst. 1 o. z. proti dědici, který se opírá o dědickou smlouvu nepopřanou co do pravosti, se k podání žaloby odkáže každý dědic ze závěti nebo dědic zákonný. Proti dědici, který se opírá o závěť nepopřanou co do pravosti, se odkáže k podání žaloby každý zákonný dědic.
16. Podle § 170 z. ř. s. v případě, že pro vyřešení sporu o dědické právo je třeba prokázat skutečnosti, které jsou mezi dědici sporné, soud usnesením odkáže toho z účastníků, jehož dědické právo se jeví se zřetelem k okolnostem případu jako nejslabší, aby své právo uplatnil žalobou; k podání žaloby určí lhůtu, která nesmí být kratší než 2 měsíce (odst. 1). Nebyla-li žaloba ve lhůtě podána, bylo-li řízení o žalobě zastaveno nebo byla-li žaloba odmítnuta, platí, že spor o dědické právo byl vyřešen v neprospěch toho, kdo měl své právo uplatnit žalobou (odst. 2). Vyplývá-li z odstavce 2 nebo z rozhodnutí soudu o žalobě, že dědické právo nesevříd některému z dosavadních dědiců, soud usnesením jeho účast v řízení ukončí. Ustanovení § 169 odst. 2 se použije obdobně (odst. 3).
17. Odvolací argumentace účastníka 1 ustanovením § 565 o. z. je s ohledem na absenci jakýchkoli navrhovaných důkazů, jež by měly platnost závěti ze dne 3. 7. 2018 zpochybnit, nepřijatelná. Soudní praxe je přitom již ustálena v názoru, že před tímto ustanovením, zařazeným v obecné části občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. (o. z.), musí mít přednost speciální úprava dědického práva, obsažená v části třetí, hlavě III. o. z., a to ve shora citovaných ustanoveních § 1672 a § 1673. Blíže nezdůvodněný odkaz odvolatele na údajnou přítomnost účastníka 2 při podpisu závěti zůstavitelkou (účastníkem 2 popíraná) je pak bez právního významu.
18. Jak je z výše cit. ust. § 1673 odst. 1 zřejmé, za slabší je obecně pokládáno dědické právo, u něhož je právním důvodem dědění zákon, oproti dědickému právu, jež se zakládá na závěti, jejíž pravost nebyla popřena. Judikatura pak dovozuje slabší dědické právo i toho dědice, který zpochybňuje ze skutkového hlediska pravost právního důvodu dědění, popř. namítá jeho nicotnost či neplatnost (např. tvrdí, že závěť je neplatná, neboť zůstavitel nebyl vzhledem ke svému zdravotnímu stavu – duševní poruše – způsobilý ji pořídit), anebo tvrdí skutečnosti o dědické nezpůsobilosti, jež jiný, tím dotčený, dědic popírá.

19. Tak je tomu v posuzovaném případě. Poz. synovec coby v úvahu přicházející zákonný dědic popírá pravost i platnost závěti sepsané a podepsané zůstavitelkou, když bez jakéhokoli bližšího označení důkazů zpochybňuje její duševní schopnosti v době pořízení závěti a namítá, že u podpisu závěti měl být osobně přítomen účastník 2, aniž by uvedl, co z této námítky dovozuje.
20. Inkriminovaná závěť byla dne 3. 7. 2018 zůstavitelkou podepsána, přičemž podpis byl úředně ověřen. V této části má tak tato závěť charakter veřejné listiny, což má samozřejmě zásadní význam pro posouzení její pravosti. Účastníkem 1 namítaná možná osobní přítomnost účastníka 2 při podpisu závěti zůstavitelkou nemá na platnost závěti žádný vliv. Účastník 2 svou účast při podpisu závěti popírá, účastník 1 pro takové tvrzení kromě své domněnky založené na blízkém čísle jednacím doložek legalizace závěti a smlouvy o zápůjčce, k nimž došlo ve stejný den, žádné důkazy neuvádí. Netvrdí ani, že by ze strany účastníka 2 byl na zůstavitelku činěn nějaký nepřijatelný nátlak, který by tak svobodu a vážnost vůle zůstavitelky zpochybňoval. Samotná případná přítomnost některého z dědiců při podpisu holografní závěti přitom takového dědice z práva na dědictví nevylučuje.
21. K posouzení otázky, koho ve sporu o dědické právo odkázat k podání žaloby ve sporném řízení, odvolací soud odkazuje na dlouhodobě ustálenou judikaturu, od níž se ani se zřetelem k ust. § 565 o. z. není důvodu odchylovat.
22. Tak již Nejvyšší soud Československé republiky ve svém rozhodnutí, uveřejněném ve sbírce Vážný pod č. 17.557/39, uvedl, že k přesunu postavení pro budoucí spor o právo dědické v neprospěch dědice přihlášeného z posledního pořízení nestačí pouhé bezdůvodné popření pravosti posledního pořízení dědicem přihlášeným ze zákona, nýbrž je třeba, aby bylo odůvodněno, proč byla pravost posledního pořízení popřena, aby bylo poukázáno na takové vady, které činí popření hodnověrným, a aby bylo popření doloženo takovými skutečnostmi, které jsou s to vzbudit pochybnosti o pravosti posledního pořízení a zeslabit sílu tohoto delačního důvodu.
23. Krajský soud v Praze ve svém rozhodnutí sp. zn. 21 Co 48/1998 Sb. uvedl, že podle § 175k odst. 2 o. s. ř. (nyní § 1672, 1673 obč. zák., § 170 z. ř. s.) je třeba za pravděpodobnější považovat dědické právo, které je doloženo existujícím dědickým titulem, za méně pravděpodobné pak takové právo, které je závislé na vyvrácení existujícího dědického titulu. Je třeba vycházet ze zásady, že předložené závěti, resp. listiny o vydědění jsou platné, ledaže byla prokázána jejich neplatnost. Podání žaloby se tedy uloží tomu, kdo platnost předloženého dědického titulu (závěti) napadá.
24. Právě tak Městský soud v Praze v rozhodnutí sp. zn. 24 Co 39/1997 konstatoval, že při výběru účastníka, kterému má být při sporu o dědické právo uloženo podání žaloby, tj. při posuzování, či dědické právo se jeví jako méně pravděpodobné, lze vycházet z toho, že méně pravděpodobné je zpravidla dědické právo, které je závislé na vyvrácení existujícího dědického titulu (např. na prokázání neplatnosti závěti či listiny o vydědění, která nevykazuje na první pohled zjevné nedostatky), nebo dědické právo, které závisí na prokázání existence dědického titulu vůbec.
25. Výše uvedené judikaturní závěry jsou nepochybně použitelné i za současné právní úpravy. Za této situace je proto třeba konstatovat, že soud I. stupně nepochybil, pokud dědické právo poz. synovce Karla K. vyhodnotil jako slabší a uložil mu povinnost podat proti Mgr. Marku K. určovací žalobu definovanou ve výroku napadeného usnesení. Odvolací soud pak z výše uvedených důvodů usnesení soudu I. stupně jako věcně správné podle § 219 o. s. ř. potvrdil.

Poučení:

Proti tomuto usnesení lze podat dovolání do 2 měsíců od jeho doručení prostřednictvím soudu I. stupně za podmínek, uvedených v § 237 o. s. ř. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud (§ 239 o. s. ř.).

Praha 19. ledna 2021

JUDr. Tomáš Vejnar v. r.
předseda senátu